

1

Vrijdagnamiddag. De oude kachels geven nauwelijks warmte, de ruiten zijn aangevroren en langs kieren en gaten dringt een gure novemberwind de klas binnen. Nog een laatste lesuur voor het weekend begint, maar waar blijft de nieuwe leerkracht geschiedenis? Duimen maar dat ze helemaal niet komt opdagen, dan kunnen ze een uurtje vroeger naar huis.

Stella werpt een zijdelingse blik op de wereldkaart waarop de Sovjet-Unie en Joegoslavië nog niet uit elkaar zijn gevallen. Een vergeeld lor, oud en afgeleefd, zoals alles hier op Instituut Tranendal. Het plafond bijvoorbeeld, waarvan af en toe wat bepleistering naar beneden dwarrelt. Of het schoolreglement dat achter glas naast de deur hangt en nog in vooroorlogse spelling is opgesteld.

Terwijl de anderen zitten te kletsen of te sms'en, tekent Stella een ontwerp voor een jurk. Een vintage jurk, want ze koopt oude kleren in de kringloopwinkel en verknipt ze tot nieuwe creaties. Haar donkerbruine haar heeft ze losjes opgestoken met zelfgemaakte spelden in de vorm van vlinders en bloemen. Cool en origineel, vinden sommigen. Anderen noemen haar de lorrenkoningin.

Net als ze de kraag van de jurk heeft geschetst, klinkt er getik van hakken in de gang. Prompt verdwijnen mobieltjes in tassen en broekzakken. In de deuropening verschijnt een oud vrouwtje, amper anderhalve meter groot. Haar ene oog is melkwit, het andere troebel met de schijn van een blauwe iris. Haar grijze haar, in een knotje gedraaid, is zo dun dat je haar schedel er doorheen ziet schijnen. En die rimpels!

Ze kan toch geen lerares zijn? Zelfs een honderdjarige ziet er niet zo vervallen uit.

Het is opvallend stil als het oude dametje, gehuld in een zakachtige jurk, het lokaal binnen mankt. Met een gerimpelde klauw vol reumaknobbels zet ze haar zwarte tasje op het bureau. Ze vouwt haar mond open, een rozige holte met hier en daar een gelige tand in.

‘Ik ben mevrouw Goedhart, jullie nieuwe lerares geschiedenis.’ Ze zegt *‘gesjiedenisj’*, de klanken fluiten tussen haar tanden door.

Stella kijkt om zich heen. Waar hangt de verborgen camera? Wedden dat er zo meteen een presentator in beeld springt? Dan staan ze vanavond voor aap op de televisie omdat ze niet onmiddellijk doorhadden dat er een actrice onder die laag schmink zat, eentje met speciale contactlenzen.

‘Het bejaardenhuis ligt hiernaast, mevrouw’, sneert Ives luid vanaf de derde rij, maar misschien toch te stil voor een honderdjarige zonder hoorapparaat.

Ives is een eikel. Hij maakt er een sport van nieuwe leerkrachten buiten te pesten. Ook deze keer heeft hij met enkele andere jongens een weddenschap afgesloten over hoelang het zou duren voor het kersverse juffie de klas uit rent, het liefst huilend. Wat gaat hij doen nu blijkt dat het juffie een bejaarde is?

‘Ik weet heus wel wie je bent, Ives’, zegt mevrouw Goedhart met haar blinde oog op hem gericht.

Vanaf haar plaats achteraan bij het raam ziet Stella alleen Ives’ rug, of liever de weerwolf met de rode ogen op de achterkant van zijn sweater. Maar soms kun je zelfs aan iemands rug zien dat hij knullig kijkt.

‘Ik ken jullie allemaal.’ Het oude besje wijst naar de eerste rij. ‘Hier hebben we Arne.’ Als iemand zich de jonge god van 5B, en zelfs van de hele school mag noemen, dan is het Arne wel. Zwart, golvend haar, een beetje een zuiders type. Thuis in haar lade heeft Stella drie dagboeken liggen die ze bijna volledig aan hem heeft gewijd.

Mevrouw Goedhart schuifelt door het gangpad en houdt zich aan de rand van de tafeltjes vast om niet languit tussen de schooltassen te belanden. Ze spreekt hen een voor een met de voornaam aan, zonder zich ook maar één keer te vergissen. Heeft ze misschien de klassenfoto zitten bestuderen?

Ze laat even haar heksenklauw boven Jelles hoofd zweven, alsof ze hem met een onzichtbaar touwtje omhoog wil trekken. ‘Hier hebben we Jelle.’

Stella ziet Jelle huiveren, en dat is niet van de kou, want hij zit altijd in t-shirt, zelfs met dit gure weer. Misschien is dat om zijn gespierde armen te laten zien en zo zijn rolstoel te doen vergeten.

Met de tip van haar schoen schopt mevrouw Goedhart venijnig tegen Jelles linkerwiel. ‘Vroeger hadden we zulke *ssjtoelen* niet,’ lispelt ze. ‘Toen rolde een kreupele in een kist op wieltjes rond.’

Stella fronst. Een kist op wieltjes? Hoe oud is dat mens? En is ‘kreupele’ geen beledigend woord dat je als leerkracht beter niet in de mond neemt?

‘Wat denk jij, Dizzy?’ vraagt de oude dame.

‘Eh, waarvan?’ Dizzy krabt in zijn schouderlange blonde haar, maar het oudje keert hem al de rug toe.

Dement is ze allerminst. Ze zegt zelfs ‘Kat’ en niet ‘Kathryn’ zoals op de lijst staat. Ze tikt even op Kats korte kopje, zegt dat in háár jeugd alle meisjes hun haar lang droegen. En vraagt terloops hoe het op karate gaat.

Die mevrouw Goedhart weet alles. Zit ze misschien de hele dag te facebooken als alternatief voor het bejaardenbingo?

‘Jij was gisteren jarig, niet, Fatiha?’ Bingo.

‘Pas uit het gips na dat auto-ongeval, Frankie?’ Alweer bingo.

‘En jij, gezakt voor het piano-examen?’ Bingo, bingo, bingo.

Zo stil was het hier nog nooit.

‘En jij bent Stella.’ *Sjjstella*. Mevrouw Goedhart heeft de laatste rij

bereikt en klampt zich aan de rand van Stella's tafeltje vast. 'Een bijzondere meid met bloemen in het haar. Van wie heb je dat idee gejat?' klinkt het bits. Zonder een antwoord af te wachten draait ze zich om. Ze sukkelde door het gangpad weer naar het bord toe en laat zich met hoorbaar krakende knieën op de stoel achter het bureau zakken.

'*Gesjjiedenissj*,' zegt ze, 'dat is je verplaatsen in een andere tijd. De zeventiende eeuw, bijvoorbeeld.' Ze zet haar ellebogen op het bureaublad. Haar kin rust op haar handen. 'Het volgende verhaal is echt gebeurd.'

En zo duiken ze de zeventiende eeuw in met Hendrikje, een meisje dat echt heeft bestaan. Volgens mevrouw Goedhart, tenminste. Hendrikje was zestien en woonde hier in de stad, die toen uit niet veel meer bestond dan het marktplein met de kerk, omringd door wat smalle steegjes met tegen elkaar geplakte huizen. En bewoond door een bende verdwaasde sukkelers. 'Je had hun tronies moeten zien', sneert de lerares, alsof ze er zelf bij was.

Ze beschrijft hun slechte gebitten, hun vette haar, hun ongewassen lijven en de wandluizen in hun bed. En vooral hun achterlijke gezwets, hun bijgeloof en hun afkeer van alles wat een beetje intelligent en bijzonder was. Zoals Hendrikje bijvoorbeeld, een trotse meid met rode haren. Dat rode haar alleen was er voor die dwazen al te veel aan. Hendrikje werd bespot en met wantrouwen bekeken.

'Vanuit hun schimmelige huisjes stonden die lui haar te bespieden', lispelt mevrouw Goedhart.

Wat er verder nog zo bijzonder aan Hendrikje was, vertelt ze niet, maar de mensen schoven haar zowat alles in de schoenen. Van schurft tussen hun tenen tot een ziek kind of een afgebrande schuur. Zelfs de zuur gedraaide melk of het slechte weer. Of de slakken die aan de kool vraten.

Stella ruikt de stank van de stad. Ze ziet kippen rondscharrelen, een rat schiet weg tussen het afval. Vanuit een raam gooit een oude

man een pot op straat leeg. De pis klatert op de keien.

Ze rilt onder haar wollen omslagdoek. Het is herfst en behoorlijk guur. Haar onderhemd schuurt ruw tegen haar huid. Haar rok hangt bijna tot op de grond en in haar haren voelt ze luizen kriebelen.

In de schaduw van het stadhuis treft ze Kat, een sjaaltje om haar donkere vlechten geknoopt. Terwijl uit alle stegen mensen komen aangelopen, kijken ze naar een grote houtstapel met een paal in het midden. Het volk lacht en wrijft zich in de handen, want het is tijd voor wraak. Ook Stella is opgetogen, want wie gooide het boze oog naar haar geitje dat een week later zomaar dood neerviel? Juist ja, Hendrikje. De heks raakte de geit aan en mompelde daarbij iets onverstaanbaars. Een spreuk dus, vast omgekeerd Latijn, zoals de duivel het spreekt. Zo heeft Stella het ook aan de baljuw verteld. Hij geloofde haar onmiddellijk.

Niets is gewoon aan Hendrikje. Die ogen om maar iets te noemen. Echt niemand heeft zulke ogen. En hoe een mus zomaar op haar arm kwam zitten (dat had Stella zelf gezien) en hoe ze een slang en een stuk of wat padden uitbraakte (van horen zeggen, maar zeker waar). En hoe ze 's nachts met de duivel was meegegaan (dat had Hendrikje zelf toegegeven).

Er klinkt luid geschetter van trompetten. De menigte wijkt uiteen om plaats te maken voor een kar, getrokken door een boerenknol. Daarop staat Hendrikje in een vuilwit hemd, kaalgeschoren en met haar handen op haar rug gebonden. 'Heks! Heks! Heks!' roepen ze met z'n allen.

Op het balkon van het stadhuis hebben de belangrijke heren postgevat. Ook de baljuw, die Hendrikje heeft veroordeeld. Zijn zoon Arne staat vlak bij de grote houtstapel, in een fluwelen jas en met op zijn hoofd een hoed met een veer. Hij is zó knap dat Stella's hart er sneller van gaat bonzen. Hendrikje, die duivelse slet, heeft geprobeerd Arne naar het heksenbos te lokken. Bij volle maan nog wel!

Terwijl de muzikanten verder trommelen en schetteren, sleurt de beul Hendrikje uit de kar. Ze worstelt en schreeuwt, slaagt erin haar handen vrij te maken en rukt zijn kap af. Hij heeft een vuurrood hoofd en zijn blonde haar staat alle kanten op. Het is Dizzy.

Een elleboogstoot hier, een duwtje daar, Stella baant zich een weg tot op de eerste rij. Aan haar voeten zit Jelle in een kist op wielen. Intussen is Hendrikje stevig aan de paal vastgesnoerd. Dizzy, de beul, bindt haar een blinddoek voor en steekt het hout aan de vier hoeken van de stapel aan.

De vlammen likken aan de takken. En ook aan Hendrikjes hemd dat tot aan haar enkels reikt. ‘Ik vervloek jullie!’ krijst ze. ‘Ik vervloek jullie allemaal!’

Stella slaat gauw een kruis. Goeie hemel, dat geschreeuw van die feeks. Ze stopt haar oren dicht. De misselijkmakende geur van verbrand vlees dringt in haar neusgaten. Jelle klampt zich als een drenkeling aan haar rokken vast en kotst haar voeten onder. Dan loeit er een sirene.

Het is niet echt een sirene, maar de schoolbel. Stella zit opeens weer in de klas, slap in de knieën en met de geur van braaksel en ge-roosterd vlees in haar neus. Kat, die daarnet nog twee lange vlechten had, klauwt zo woest in haar korte haar dat het nu rechtop staat en Dizzy verbergt zijn gezicht in zijn handen, alsof hij gaat huilen. En Fatiha? Die ligt met haar hoofd op haar armen te slapen!

Waarom kijkt iedereen zo aangeslagen? Het was toch maar een verhaal? Echt gebeurd, dat wel, maar lang geleden.

‘Hé, Kat!’ roept Stella zacht, maar Kat kijkt niet eens om.

Mevrouw Goedhart staat glimlachend voor het bord. ‘Hendrikje was niet sterk genoeg, maar daar komt verandering in.’ Ze vouwt haar knobbelige handen. ‘Waarover zal ik volgende week vertellen?’

Fatiha wrijft de slaap uit haar ogen. Ives bijt op zijn vingers. Zijn weddenschap heeft hij verloren. Hij heeft amper een poging gedaan

om de nieuwe leerkracht buiten te pesten.

‘Jij, rollende Jelle, waarover wil jij leren?’ vraagt de oude dame.

‘Eh, dat... dat weet ik niet’, aarzelt Jelle. Met een zakdoek veegt hij zijn mond schoon, alsof hij echt heeft zitten braken.

‘Geef me een onderwerp!’ dringt de lerares aan. ‘Tets uit de *gesjiedenisj*.’

‘Misschien, eh... wat over de Vikingen, of zo?’ stelt hij voor.

‘De Vikingen? Prima.’ Mevrouw Goedhart glimlacht. Ze graait haar zwarte handtasje van het bureau en mankt de klas uit.

Jelle zit op zijn bed, zijn rug tegen een stapel kussens gedrukt, zijn gitaar op schoot. De digitale cijfers van zijn wekker lichten fluorescerend op. Die wekker is belachelijk opzichtig, een knalgroen cadeautje van ma voor zijn zestiende verjaardag.

Het is voorbij middernacht. Zijn vingers tokkelen zachtjes over de snaren. Hij wilde vanavond een nieuwe song schrijven, maar werd de hele tijd afgeleid door gedachten aan Hendrikje, de heks die hier vlakbij geroosterd werd als een worstje op de barbecuegrill. Vreemd genoeg voelt hij zich al de hele avond superrot, alsof het niet eeuwen geleden, maar pas vanmiddag is gebeurd.

Uit de woonkamer klinkt het gedempte geluid van de televisie. Ma wil nooit gaan slapen voordat het licht in zijn kamer uit is. Zelfs als ze zoals morgenochtend al om vijf uur uit de veren moet voor haar vroege shift in het ziekenhuis. Ze is vast voor de televisie in slaap gesukkeld, anders stond ze nu al naast zijn bed.

Zet die gitaar toch weg, jongen. Je komt slaap tekort!

Heb je het niet koud?

Zal ik een deken voor je halen? Nee?

Wacht, ik haal een deken.

Het juk van de te lieve moeder. Het komt allemaal door die rolstoel. Hij kan zijn ogen sluiten, doen alsof hij een record breekt op de vierhonderd meter hardlopen, maar als hij ze weer opent, staat dat stomme ding er nog steeds. *Vroeger hadden we zulke ssjtoelen niet. Toen rolde een kreupele in een kist op wieltjes rond.*

Door die rolstoel is ma helemaal op hem gefocust. En ook omdat ze maar met zijn tweeën zijn, natuurlijk. Geen vader, broer of zus als bliksemafleider.

Eet nog wat, jongen.

Ik heb geen trek.

Zal ik de dokter bellen?

Néé, ma.

Ik bel de dokter.

Dit schooljaar heeft hij nog geen enkele dag gemist. Ziek zijn past niet bij zijn kersverse imago. Een nieuwe school, coole kleren, een nieuw kapsel ook (nonchalant met gel). Een nieuwe Jelle, kortom. Alleen de rolstoel moest mee. Fuck de rolstoel.

Ma was helemaal niet te vinden voor die overstap. Wat was er mis met zijn vorige school met alle voorzieningen op de begane grond, fysiotherapie, een lift, extra leerkrachten en begeleiders (wat dreunt ze dat lijstje toch graag op!)? En vergeet vooral niet de schoolbus mét lift, die vlak voor de voordeur stopte.

Dat is nu verleden tijd. Hij probeert een plaatsje in de groep te veroveren, maar dat valt niet mee, want de anderen kennen elkaar al jaren. Zelfs in dat verhaal van mevrouw Goedhart zag Stella hem nauwelijks staan, net als in het echte leven. Hij wordt gelukkig niet gepest, daar was ma erg bang voor, maar hij is met niemand echt bevriend. Ook niet met Dizzy, die in de klas naast hem zit.

Dizzy, die zijn haar halflang draagt en aan ballet doet, heeft wel vrienden. En is het draaien van pirouettes in zo'n nauwsluitende mailot niet fenomenaal *uncool*? Dizzy zit niet eens op Facebook en kent

zijn eigen e-mailadres niet uit het hoofd. Hij zit zijn jaar over en is op die manier bij zijn zus Kat in de klas beland. Daar baalt hij vast van, maar dat laat hij nooit merken.

De deur van de woonkamer naar de hal gaat open. Snel zet Jelle zijn gitaar tegen de muur en knipt het nachtlampje uit. Hij heeft geen zin in ma's eeuwig bezorgde gezeur.

Het licht in de hal floept aan. Ma loopt zachtjes zijn kamer binnen. Hij doet alsof hij slaapt met zijn rug naar haar toe, hoort haar voetstappen op de vloer – een twee drie. Ze komt op de rand van het bed zitten, streelt even over zijn haar. Gelukkig kan niemand hem zo zien, want als er iets dodelijk is voor zijn nieuwe imago...